

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Metaphysica - Cod. Ettenheim-Münster 300

[S.l.], 1744

Pars 1ma

[urn:nbn:de:bsz:31-130965](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-130965)

raali: roae cogrosandas, occupato. Desio hae potest
Ductis. Sil go

Parima.

Metaphisices

Sive

Ontologia

Quatuor Capitibus quae hae in parte de ente genera =
rim illiusq; affectionibus per mente abstractis differenda
vobis veniunt, absolvimus. in imo De ente et modo entis
generationis. in 2do de Abblis. tum ysi entis dum est
modo communibus. in 3tio de abblis soli entis propriis.
ac denique in 4to de imis rationibus seu axiomaticis
quae ex imis entis generationis abblis illius fides est
conflata, agemus

Caput imum.

De ente et modo entis generationis.

De ente eius modo praesenti Capite actus moritur volu
mus, nos hic ens o accipere, prout participium dicitur
praesentis huius, atq; praesentis, et prout auctor, aucti =
aliter rei sive modi existentiam significat, seu prout idem
est, ac existens, seu prout nomen proprium est rei rone

est rem durasat & substantiam, quae aut existit, aut existere
potest.

Ex igitur hoc posteriori modo huius a nobis spectata de-
finitio id quod per se substantia, ut Deus, Angelus, homo, la-
pis. modus a existens aut res, sicut est seu res modus
officium, quod in alio tanquam in solo inheret, ut
ipsius & thronatus in mente, figura & modus in corpore.
atque ita est per hoc ab accidentibus & modis est seu res,
quod est sine ullo ordine ad substantiam aliquod accipi
atque, accidentibus & seu appendit aut modus est sicut ali-
quod ad substantiam, tunc in heret, et sine quo rursus
ei requiritur, ordinem dicitur.

Non multa ergo huius definitio est, utrum est sicut
simul seu univocum sit respectu substantiae et accidentibus: ut
si sola substantia proprie est aut res vocatur, & item accidentibus
aut modus: patet, est in utroque eodem modo & potest ha-
bere significatorem, seu respectu illorum esse univocum.

Multo minus univocum est, respectu est, ut vocant
rationis, praefertim si est res, cum vulgo schola

est enim per entia, substantias & creaturas, entia per participa-
tionem. Exod. 1:3 hinc in scripturis vocatur Deus speculiter
5:17 quiescit. Quippe foris & plenitudo entis, a quo habet
caetera, quod existant, adeoq; varia ratione illud par-
tecipant.

Improprie go inter caetera entia in eadem categoria aut
separata refertur Deus a locis ob quod unus idem
est analogia, quod Deus inter caetera creaturas intercedit;
o quod est figurative sen univocaliter in Deo hum creaturis
entibus conveniat. o nisi go analogia et curius da
ratione nosceretur, in caetera generatim, hum entia per entia
et in creato, hum entia per participativa, et creato comu-
ne te pronuntiamus.

Entis go generatim spualiter definitur, ut dicimus, id
quod est res aliqua et substantia, et id quod per se subsistit
stabiliter, ac dividitur in spiritu et corpore. Spiritus est Deus et
Angeli, et humana res, et idem quosdam animas bellivaras
sed analogice o figurative. Quis est et idem essens est, ut
caeli et terra, et est vivens, in se et procedendi

vim non habet, ut planta; & progrediendi vim habet, ut dr
 aial: quod e rāōe predictū est, ut hōō e ea deflilitū est,
 aut soltem equi perfalica e partia pat, ut bellua.
 Triplicis proinde generis entia Comuniter diffingula: sūt
 scilicet planē spirituales, ut Deus, Angeli; planē corporea,
 ut aer, terra, lignum et. et partim spirituale partim corporeum
 quocumque hōō. ad duntaliqui ythum velut genus, et
 belluas, quas propter quōs etiam spiritalem, sūt
 fictiva duntaliqui, aut in perfectiori rāōe predicta
 libere contendant; de quorū opinione pluribus in
 fra agemus.
 his oibz entibus sua conveniunt ēctia attēta,
 sine quibus nec ēē, nec intelligi possunt. Nimirū
 genus, species et differentia vq Deus. o hōō est spi
 ritus, o hōō sūt hōō sive ens, et quod sūt illius attē
 ta genera; sūt in eis sūt sumē perfectus, id est,
 insignissimus, potentissimus et. quod sūt differentia
 sine quibus oia pfectū ēē requirit. sūt in Angelis est
 spiritus, est sūt hōō e ens, quem admodū lignū e hōō

participia
 spiritus
 in quibus
 illud per
 gloria aut
 danda
 liberatū
 creatū
 in dā
 eactū
 abo comū
 in dū
 sūt hōō
 Deus
 belluas
 est, ut
 progredi

est substantia, est res; quae est abstracta generica utriusque: sed
prae tera suae habet peculiare differentias, ad speciem
rei cuiusque rationem pertinentibus: Angelus, quippe spiritus
est, intelligens et lignum est generum, est herba et.

haec abstracta est haec vulgo gradus metaphisici in scholis
vocantur: gradus quidem, quia alii superiores sunt, id
est, generaliores et communiores; alii inferiores, et
sub superioribus continentur. Nam etiam pluribus generis,
quae est species: cuius quae substantia continentur, quae ad
modum sub genere ligni, lapis est: sub lapide, marmo, si-
lex et: comprehenduntur. adeo ut per eos gradus a infi-
mita specie ad genus superius ascendatur, ubi in loca sunt et
pluribus.

Dicitur a metaphisici, quia per mente sunt abstracti
et abstracti. Nam, ut supra iam indicavimus, id est
metaphisici dicitur, quod est materia sua spirituali est re-
permente a materia abstracta, hoc est generatum con-
ceptum.

tate aut libertate, quae sunt quidem ac mens, ratio est
diffinita.

Equidem totus locus denominatur genus, et est totus, totus
item spiritualis, et liber: quia denominatio, ut vulgo aiunt,
est totius: sed tamen illius spiritus spiritualis est, ac mens ge-
nera.

Ea est anima, quae genus et mentem simul includunt
à toto non distinguuntur: sed humanitas nihil est aliud,
quae genus et mens, quatenus simul coniunguntur, et illam
aliquid constituant. non solum genus, ac sola mens est hu-
manitas; sed mens et genus simul coniuncta tamen efficiunt.
Itaque cum Deus dicitur perfectus; et cum spiritus aut mens
perfectus cogitatur appellatur, certè genus est differentia
inter se non distinguuntur in eis definitio, nec se recer-
at distinguuntur, sed sunt una et eadem res diverso modo spec-
tata. Deus quippe consideratur in lingua eius, et hoc
specie cum omnibus aliis entibus à se productis convenit sol-
lem analogiam; et lingua perfectus eius quo ratio ab
aliis distinguitur. quare huiusmodi compositio ex genere et

Differentia est Metaphysica et ab argumentis rōe
 profecta, qualem epē finibus aut viciis eiusdem rei facies
 aut modos aut relationes aut attributa considerare deb, ut
 rem fouitū a distinctis cognoscit. imo ens Species huius
 modi cognoscit, si sic ea vocare fas est causa opit: nam
 et ens est, quod est illius genus, et est Species, quod est illius
 Differentia.

Sed in hoc, quies de disordiis partibus coalescit,
 genus et Differentia si abstracto rōe exprimantur et Spe-
 cibus vulgaris illius definitio reali distinctioe secernunt.
 Cum non vulgo aiā rōale definitur, genus illius quo
 cum bellis conuenit, est aiā litas, Differentia v. qua
 ab his difereat, rōalitas: aiā litas a rōalibus
 re ipsa distinguatur, nam sūt quid idem ac partes
 re ipsa distinctae, sicut genus et mens. r. v. aiā litas,
 quae dō principia functionū aaliū, quae qd
 univocē, ut aiā, hōi et bellis conuenit, nihil
 aliud est, quā genus organicū, quatenus ope aiā liti
 Spirituum fractio aiā liti hōi et bellis huius conuenit.

obire potest: si in animalibus menti includeret iam bellum
comunitis: foret. Rationalibus vero est principia rati-
onandi, seu mens ipsa, quae principia indicat, rationatur
et ordinat, quaeque in suis cogitationibus, à se ipse pendet,
tametsi si seipsam et seorsum motibus cogitandi occasi-
onem accipiat. Hae quidem iuxta illos, qui brutorum
animos à seorsum esse volunt.

Est hic liquor, quid de inani illa quosdam phlogistone, quos
quos Thomistas vocant, inter et Scholasticos concertatione,
quae à veteribus Sophistis otiosis Libris exalata fuit,
sentendum sit sit: scilicet, utrum existant res istae in
rebus ipsis ut volunt Scholastici, an in mente sola ut
Thomisticis placet.

Imò: constat, nulla esse rationem istam in rebus, siue
quae una et ipsa sit in multis, et apta ut de se ipsa
dicere queat admodum Scholastici definiunt. Non: gra-
eca, ut animalibus, sicut etiam in Petro et in Paulo mi-
ni distinguit à seorsum organico et animato. Sen-
tior et Pauli ut modo dictum est, ita proinde existit una

Cum igitur Petrus et Paulus dicuntur eiusdem speciei esse
et est, commune est in eorum, sed raras similes, quod ni-
mum in eodem exemplari sine in idea divina con-
sistentibus, hinc a similitudine oratione minime dici potest
unitatis, nisi forte unitatis nomen est abusu quodam vel
nonnunquam accidit, et quodam sermone, Compendio
horum familiariter, pro similitudine accipiatur: occidit
dem raris dicuntur, quod non sunt similes, et eadem: quoniam
eorum similitudo efficit ut eadem dea generali rule
et libere, et eodem raris exprimantur.

Quam a propria sunt huiusmodi unitatis, et ex se solo
clarum est, quod Angelus et lapis hoc sunt joint unitatis
appellari et quidem sunt, sed genere, et pro, finis, sed
remoto: quia in dea generali sunt hinc inquam in
exemplari quodam converiunt, et eandem, id est, simi-
lem habent a eam generi et.

igitur in reu raris et 3 durat al numerantur unitatis:
sicut Deus in operando, quia omnia in omnibus operatur,
proit infra dicitur, dea in representando, quia

nulla representat, ac demum nomen commune in se habendo
quia nulla significat, praeter haec et ultra aliud uide
agrosimus.

Itaque si quis species, aut alia attributa multis con
uenire dicant, uideantur. Non uerum est, quatenus
illa attributa per se quaedam generalia multis p
conuenientia exhibentur, et communi ratione exprimi
tur. quomodo si species in mente sua sit significatiua, p
tinet nulla representare uel species circuli omnes circulos
exhibet, species hominum omnes homines. similiter attributa
uaria communi ratione exprimi manifestum est.

Atque haec quidem de attributis uel uelut species
sunt. etiam uelut species sunt generis species et differentia
haec uelut dubia sunt, quod de eorum modo sunt acci
dente sunt intelligenda. Et tamen quilibet modus
sive spiritualis, sive corporalis, est eiusdem species
ac alius modus, uel duo respectus, aut duo ro
tunditates, est diuersae species, tunc quod aut eius de
est generis, uel rotunditas, et quadratura quod in eodem

Species
quod
diuersa con
ae dicitur
quodam
compendio
iatis: uel
dem: quom
uaria uel
ex se
uel uel
specie
quom
id est
uaria
operatur
quia

genere esse in figura conveniunt; aut diversi generis
ut rotunditas, et recordatio: ad id ut de quovis modo
sive accidente affirmari possit sua species, genus et
differentia, rati quadratura ut de imo figura,
hunc modum: item recordatio de cogitatione deinde modum.
Sed hec recordatio de spiritualibus, rotunditas vero ge-
nera, quae sunt in genere differentia, quod est finis mo-
dorum genera aut categoriae factae in loca sunt et
pluribus.

Capitulum 2da.

De attributis huiusmodi, huiusmodi modo
compositis

Attributa, quae huiusmodi, huiusmodi modo
conveniunt, vulgo transcendentia vocantur in scholis,
quod genera omnia sive categoriae huiusmodi sunt
substantiae huiusmodi accidentibus aut modi trans-
cendentibus.

Huiusmodi attributa est essentia, generaliter sumpta
sive essentia rationis et ratio huiusmodi substantiae huiusmodi acciden-
ti convenit: rati de essentia rei sive substantiae, et essentia

modi siue accidentis: et unde sicut roia generis, species
 et. dici possunt transcendentalia siue essentialia sicut sunt
 generaliter dici possunt sicut et aliter transcendentes.
 Existentialia quoque de ente et entis modo dicitur
 Essentialia potius videtur esse, ac ratio rei, et definitio,
 id quod res est, siue, quod in se in se conuenit, siue id,
 quod respondet ad quodlibet quid res sit, si
 queratur quid sit hoc, et respondet in se substantia
 et ratio et genere, siue a formalibus constant.
 Existentialia uero est id, quod res autem est, ut hoc
 per existentia autem in rebus, estare et a dicitur.
 utraque ad entitatem pertinet, quae entitas est autem
 ipsius realitatis, siue est rei substantia, siue res ipsa.
 Haec est entitas, essentia, existentia sicut autem quid est
 idem, sed diuersa ratione spectatur: ut entitas autem sub
 stantia, aut realitatis aliter, hoc est illius mens et
 genus: essentia in illius natura et genere continetur: et
 substantia demum nihil est aliud, quam id est hoc quo
 tenet existit: siue est genus et mens, quae simul in una

refigeris
 de quocumque
 1/2 generis
 o figura
 Deinde modo
 ubi uero
 dicitur siue
 a siue est
 modo
 Entis modo
 in se habet
 ipsius est siue
 modi trans
 ubi siue
 et hanc acci
 tal, et essentia

existunt.
singularibus, quorum per quā res aliqua singularis et
individua ēē intelligitur re ipsa ēē ab existentia
distinguida. nihil quippe aliud est singularis, ni-
sive seu substantia, accidentis, quā qualitas existit,
est hęc numero ē alia: aut si de eadem modo agatur,
est modus ipse, qui, qualem existit, est singularis.
Ceterū oīa sive distinguuntur ab eadem re ēē modi sive
id, sine quo respectu respectu eorum ipse sive modus ē res, aut
species aliqua. unde quādiū res illa aut species rema-
net, tūdiū invariabilis est illius eadem. quā ad modū
n. numerus adita ē deducta unitate ē idē illa
eadem, si quid ipsi eductio ē deductio ē eadem remanet
vel. alio eadem variari potest, et tū eadem permanere:
nam ut corruptio fructu remanet tota illius eadem
si quid ē ē perit, aut in nihil redigitur, sed corruptio
perit. Non est nova forma induit.
unde si existentia comparatur in eadem seu specie aliqua quoniam
eadem illa aut species perire potest, existentia quoque illius perit,

scilicet cum species illa destruitur: si existens cum entitate confusa
 sit, cum entitate realiter perire nequeat, existens quoque entitatis
 permanens, que nihil aliud est, nisi entitas ipsa existens: ut
 entitas ligni fixe combusta, et in cineres, ac fumos abeat, si-
 ve rufus in terra, aut forte in arbore consistat, spiritus existit
 na intrare potest, aut in nihilo abire nisi volente eo, à quo ex ri-
 bito fuit producta.

Quando dicimus certis rebus esse immutabiles, id intelli-
 gendum est de certis seu speciebus metaphisicis spectatis, que
 quatenus certo genere certam differentiam recipi continent debent.
 o. speciebus phisicis aut sensibilibus, que cum per acci-
 dentia congrue constituantur, o. ita consistunt in indivi-
 sibili, qui leve quando in accidentibus multitudine sine
 sui destructive potest admittere. Etiam parva vixi quod
 maiori aquae mole admiscetur spiritum illius o. solvit, quia
 id quod est modicum prout observat S. Thomas quod quoda
 modo absorbitur à plurimo. unde in iactura alicuius par-
 tis, pulla oculi o. auris o. obstat, quod miris spiritus venereales
 humani.

3: part: 9:
 72. ar: 3

Singulis et
 existens
 splendor
 lous existit
 do agali
 sploris
 modi ful
 tis, aut
 d' species
 admodi
 vide ita
 eade rno
 permanere
 alligabili
 f' d' r' r' r'
 aliqua quod
 noq' illius p'nt

Essentia porro et existentia sunt in se vel potentia et actus.
Potentia hinc vocamus o cogendi facultate sibi patiendi seu
aliquid recipiendi capacitatem: unde quid quid ab alio sive
re ipsa, sive per mentem nostram concipiendi modo perfectibile, id in
potentia respectu illius est deus; vel etiam est in potentia
respectu existentie: actibus respectu modi, generis respectu
differentie: materia respectu forme, quoniam etiam perfectibile
deus per existentiam, actibus per modum, quo afficitur; generis
per differentiam materiam per formam.

Actus igitur est rei perfectio aut consummatio, vel existentia
est perfectio et actus etiam; differentia perfectio generis,
forma materiae et. 2. pluresque distincti actus, metaphisici
scilicet et physici.
Actus metaphisicus illa est, qui sibi denominat alium, et
physica afficit; qualis est spiritus albus, aut rosalbus, et
sicut mens, humanaque differentia hominis: hinc quod actus a
sua potentia sive sibi, quod perficere intelligitur, et
est distinctus.

Actus physicus sibi physice afficit, ut cogitatio mentis si-

= Hoc firmiter dicitur à Graeco collatum, ita enim quod ipsi resisti-
bunt, et eandem futuram est robustitas aut cogitatio, sed alia
est alia, quare multum aliud est individualitas, ut aiunt,
seu singularitas principium, quam in modo existenti-
tia, res non modo existit, sed quia sit singularis.
Sed praeter aliam existentiam, entitati ac singularita-
tem alia ad haec sunt alia transcendentia, seu quod hinc
enti hinc entis modo sunt communia: ut unitas, veritas,
bonitas, durabilitas, ordo, relatio, habitudo, proportio, et
positio est.
unitas est aliam transcendentem, quo fivere fivere modo
entis aut accidentis, si una, hoc est in se in divisa, et ab o-
alio secedit. definitur quippe unitas in se in divisa
in se, et divisio ab o alia re.
unitati adversatur distinctio, qua quaedam intelliguntur
ut eorum quid est idem: unde distinctio definitur
soluti identitatis negatio.
hoc a discrimen intercedit inter distinctio est et divisio
ne, quod oia quae divisa sunt seu separata ne sunt di-
stincta, et a vicissim. Nam ut globi media sunt

Distincta repta s^ut diversa. Quaedam sunt et divi-
 sa, quae tr^o s^ut diversa: ut petrus et paulus s^ut divisi,
 seu separati, s^ut s^ut diversi; qui a simili, s^ut diversa
 habent r^ones. Sed petrus et baptista s^ut simul disti-
 ncti, divisi, et diversi.

Distinctio est dupli^o generis, altera r^ones Distin-
 ctio realis; altera r^ones. Distinctio r^ones est ea, quae
 a mente est cogitatur in eis, quae vera s^ut s^ut distincta
 r^ones, quae r^ones est s^ut s^ut distinctio r^ones r^ones r^ones
 quae r^ones fingit s^ut fundamentis in re, quae est s^ut,
 inter vestimenta et indumenta, inter marum bul-
 lium et cicconem et distinctio r^ones r^ones r^ones quae s^ut
 in aliquo fundamento; quae est inter re et illius
 attributa; et inter ipsam et istius rei attributa aut re-
 spectus; ut inter misericordia et invidia Dei,
 quae s^ut distinctio, quae s^ut effectus cum legi-
 mo fundamento distinctio conque lib^o p^ori^ondis;
 inter bonum et peccatum, aut similitudinem, aut
 equalitatem, aut et alia habitudine seu relationem

quam ipse habet ad alium.
Eadem distinctio de intellectualibus: quia per ea res una
multis virtute aequivalere concipitur: ut idem labor et qui
valet virtute indurandi et molendi: quia a luto in durum
ratis, et cetera emollit, idem de misericordia et iustitia
aut aliis de actibus, idem de intellectu, et voluntate
mentis una est cogitandi.
quonia u actus rei sunt quaedam formalitates aut ipsae
res, aut actus, sed distinctio illa, quae inter rei actus
et inter se formalitates appellabilis factus, quod forma-
litates illae, ut iustitia et misericordia in Deo actu in se
se remane cogitante distinctio qui existimaverit, o quidem
ut res, ut formalitates, id est, ut actus et ipsae.
Sed ea hic commemoramus: et u multa a virtuali distinctio
dicitur differre videtur. Iustitia et misericordia Dei, quae
amoris sunt ipse Deus, diversos habet et seipsius conceptus ha-
bet et effectus, una quippe Deus puritate altera mis-
ericordie exhibet, licet autem eadem sint res.
Distinctio realis de ea, qua multa actu remane cogi-

Tante o stuna ead epus, nusq; qd dividit olei in distinctio
ne reale maiorem, et distinctivem realem minorem.

Distinctio realis maior spectari potest in Deo, et in rebus crea-
tis. in Deo quoniam intercedere dicitur inter ea, quae a se mutuo
distinctivatur, in rebus personarum SS: Trinitatis. in rebus
vero creatis inter ea occurrit, quae et separata sunt, ut inter
duos globos, et separari possunt, ut inter binos eiusdem globi
media.

Aligua a certissimo a glo dividit seu separari potest in-
dicantur, cum eorum unum sine altero ita concipitur, ut
ideo unius positivum et complete excludat, id est, a se
profecto removeat, sicut alterius: sic, qui a se demer-
tis positivum et complete removeat a se sicut eorum et
vicissim; id est quae a mente, et vicissim separari potest pro-
mutuamur.

Distinctio realis minor, sive modalis, est ea, quae inter
rem et modum ut inter digitum et illius inflexionem inter-
cedit.

veritas transcendens, et metaphisica, de qua hic agimus
est aliam transcendens, quae res aut rei modum cum se
exemplari seu sicut divina conferat. Dicitur a veritate

Idcirco aut iudicia aut figuri, quae dicuntur veritas, tota,
et de qua suo loco iam dictum est.

Itaque de vera, quae cum suo exemplari congruit, ut au-
rum de verum, ubi divina fides consona est: tunc non vera
habet auctoritatem, talem scilicet, quae a mente divina concipi-
tur.

Idcirco a eius entis modus seu accidens est verum, nullum fal-
sum, nisi respectu sui, ut orichalcum verum est orichalcum
sed respectu sui falsum aurum dicitur; quatenus est intrinse-
ca sui specie aurum apparet, nos quoque ad falsum iudicium in-
ducit.

Bonitas Metaphisica et transcendentalis est rei et modi
perfectio; seu attributum transcendentalis, quo quidpiam
in suo genere perfectum dicitur. Differt haec bonitas a bonita-
te moralis, seu motu probabilis, quae laudem meretur, de
qua in Ethica.

In hoc a confestit bonitas metaphisica, quod est ens, et Deus
sibi, qui per se bonus est, id est sibi perfectus, et a
Deo sibi perfectus, et hoc ratione bonum sibi, quod supremi
boni sibi quaedam parti a parte. Modus quoque entis bonus

est, ubi ea qua fieri potest ratio est perfectio.

Durabilis est attributum quod esset in eis modis in eis persistere de,
 eaque, si principium et fine cord, soli Deo convenit, ac de
ternitas, de qua inferius: siq. principia habet, ac finem
 habitura sit ad res spirituales, ut angelos, menti humana
 in o fortasse ad huius aspectabilis mundi universitate
 pertinet: deniq. si principium et fine habet, rebus seculis,
 quorū, compositis, et corrupti bilibus est tribuenda, ac
 huius vocatur, de quibus philosophica.

Ordo est attributum seorsim et accidenti commune
 quo quaedam priora alia posteriora quaedam antea
 dentia alia subsequantia, alia simul posita concipi
 antur, ponunt a ut vulgo verū, aliqua esse priora et po
 steriora et simul posita 5 modis.
 1° qdā aliquid est alio prius tempore, seu durabiliter,
 ut ad amos prius fuit Abelle, David Salomo

ne.
 2do aliquid alio prius nona de, cum eo inferri potest: quo
 sepe genus est prior specie, nam si quidvis sit circumscriptum
 inferri potest, qd est sepe in vicisim.

Et hoc aliquid dicitur alio prius ordine seu dispositione: ut in ora-
tione exordium ante narrationem ponitur.

Et hoc honore: quod ipse hateris est prior sermo imperator
militis.

Sto. denique causa effectus hoc ratio, prior est suo effectu
o. In ipso, secundum rationem, honore et ordine; quia nihil
est in effectu, quod o. sit a causa profectum. quae omnia haec
versibus exprimi solent.

Tempore, ratione, prius ordine, de et honore:

Causa causato dicitur esse prior.

Relatio pariter est a. Abstrahit transcendente, seu abis
simul entibus et modis commune: ipsa vulgo descripta
ordo, seu respectus, et habitudo unius ad aliud: hoc est,
vel rei ad rem aut ad modum, et modi ad modum, aut ad re-
ura est essentialis; altera accidentaria. nam de relationibus
divinis, quae substantiale sunt, nec a personis divinis dislin-
to: hic ratio sermo o. est.

De ratio essentialis est ea, sine qua nec esse nec concipi potest sine
modis: de ratio substantiale creata ad creatorem est essentialis, quia
substantia creata nostra est illi dependens, et sic participat

hinc a summo esse profecti. item relatio modi ad seipsum
 est eadem in modo: nam modus, sive spiritalis, ut cogitatio, sive
 cogitatio, ut motus, quies, et: nunquam intelligi potest sine alio
 quo respectu ad seipsum: quia modus corrodatur, ut aiunt,
 seu respicit seipsum; unde relatio in connotabilis dicitur.
 Item est aliqui modi, qui a seipso eadem relationem ad seipsum
 habent, sicut ad aliquid est terminus: ut scilicet, a seipso ad seipsum
 in quo est, respectus, sicut ad obiectum, quo sive potest, sive
 ut loquente, ad rem seipsum.

Relatio accidentaria ea est, quae in eodem modo est, propter
 aliquid accidentarium contingit, et sine quo esset illud
 in modo absolute potest intelligi ac consistere. Itaque in
 huiusmodi relationibus distinguenda sunt in seipsum et se ad
 seipsum, quod respectus ad aliud; terminus, ad quem se
 relatio; et fundamentum seu ratio, propter quam se
 respectus ad terminum, ut Socrates, ad platonem respectus,
 et vicissim propter philosophiam, quae utriusque terminus est,
 et sine qua utriusque potuisset subsistere. Patere
 respectus ad filium, quia genuit filium, quem potuit
 generare vicissim filius ad patrem respectus, quia genitus

hinc a summo esse profecti
 est eadem in modo
 nunquam intelligi potest sine alio
 quo respectu ad seipsum
 unde relatio in connotabilis dicitur
 Item est aliqui modi
 qui a seipso eadem relationem ad seipsum
 habent
 sicut ad aliquid est terminus
 ut scilicet a seipso ad seipsum
 in quo est respectus
 sicut ad obiectum
 quo sive potest
 sive ut loquente
 ad rem seipsum
 Relatio accidentaria ea est
 quae in eodem modo est
 propter aliquid accidentarium
 contingit
 et sine quo esset illud
 in modo absolute potest
 intelligi ac consistere
 Itaque in huiusmodi
 relationibus distinguenda
 sunt in seipsum et se ad
 seipsum
 quod respectus ad aliud
 terminus ad quem se
 relatio
 et fundamentum seu ratio
 propter quam se respectus
 ad terminum
 ut Socrates ad platonem
 respectus
 et vicissim propter
 philosophiam quae utriusque
 terminus est
 et sine qua utriusque
 potuisset subsistere
 Patere respectus
 ad filium quia genuit
 filium quem potuit
 generare vicissim
 filius ad patrem respectus
 quia genitus

est à patre, à quo potuit o gigni: Et hujusmodi in quod
quis à patre filii genitus o pater o ad patrem referri.

Et a. v. que ad se referunt relata vocantur, ac potius
correlata: quia relatio si quis attendere velit, sunt mu-
tua est et reciproca, unde relata vulgo dicitur
simul ratio et cognitio: quia cum ex altero colligitur,
et vicissim: ut ubi pater est, filius à matre est; ubi Dominus
ibi non est servus et.

Et ego e. e. d. e. n. o. i. e. g. a. u. d. e. n. t. u. l. s. i. m. i. l. e. d. e. s. i. m. i. l. i. s. s. i. m. i. l. e.
simile, eguale equalis eguale, et diversum habet no-
men, ut pater dicitur filii pater, Dominus servus, et a. e. f. f. e.
- h. i. m. a. i. s. m. i. n. o. r. e. e. t.

fundamenta a relatione et omnibus categoriis petuntur,
ide est substantia, et ex omnibus modis tam spiritualibus
quam corporalibus.

In substantia igitur fundantur relationes convenientiae et dis-
paritatis in ratione: ut duo cherubini, duo archangeli,
duo homines, duo leones, convenientia inter se habent, sive
similitudine in substantia seu ratione cherubini et archa-
ngeli, homines et leones dicitur disparitatis seu dissimilitudine.

In gabitale fundantur relatio glitatis et in deglitatis: nam
in deglitatis est alteri deglitatis deglitatis, in deglitatis deglitatis
est maius et minus altero.

huc pertinet relatio totius ad partem, continentis ad rem conten-
ta loci ad rem locata et vicissim, quia a totum est maius
sua parte continens, contento locus relatio.

in glitatis fundantur relatio similitudinis et diffinitio
itudinis accidentalis: quia congruitatis omnium moderant
accidentia complectitur, ubi vera fuit observatio fieri

si plato refertur ad sollem propter philiam, quod est
glitatis spiritualis; ethiops ad ethiopi propter nigre
dine ut pro com, quod est glitatis genera. in motu,
quiete, silio, ac figura relacionem fundari remoto
videt.

in relacione ipsa alio fundantur relacionem patris,
quod est relacionem patris ad filium legitima nam est, ut
patris aliquis ad alterum patrem referralis, quia ambo
in paternitate conveniunt.

In actio et passio fundantur relacionem causae ad effectum,
et effectus ad causam, ubi causa et romen latius est accipien

Dū pro eo, quod est efficiens, quod est deus respectu crea-
turarum: et quod nos in rei cognitionem duat, ut fig-
mū respectu rei intellectus, praemissa de respectu conclusio
is est.

In ubi seu in his fundantur relatio viciniae et distan-
tia est.

In quando seu tempore relatio etatis puta juvenitu-
tis, senectutis est. fundamentum libet.

In habitu denique ad alia adiacentibus possessio, re-
sistentis est: fundit vocem et relatio vocatorum, armatorum
divitum, proditorum est. oia quippe et singula relatio
fundamenta numerorum specialia, sed ubi occurrunt
agrosere facillimum est.

Et relatio habitudine seu comparatione unius ad alterum
sicut proportio, quae est huiusmodi relatio autem com-
paratio aequalitatis, et de qua apud geométricos.

Oppositio denique est pugna duorum sive entium sive
modorum quae sibi sunt adversae: opposita quae
sunt in scholis dici solent, ea quae ita se comparant, ut
in aliis eodem modo pugnant: in quo differant, a diff-

paratis seu diversis, quae ita sunt pugnant, ut cum
alijs eodem modo pugnant, ut equus rana sua magis
leoni quam tauro aut alii: civis aali. & est oppositio.

oppo sitione yltior distinguitur genero in secolis.

imo est relativa seu correlata, quae ad se mutuo refe-
runt, de quibus modo diximus.

Do contraria, quae sub eodem genere yltatis posita
maxime a se distant, ut virtus et vitium.

Et haec privativa, quae est forma seu habitus eius
privatio quae per se modo ponit ad contraria aut opposita
et alijs die et res et.

nota privatione vulgo dicitur absentia seu caentiam
forma seu habitus in secolis, quod autem est, ut huiusmodi
forma et habitus in formetur, in quo discrepat a regula
ae quae dicitur absentia forma in secolis ad ea forma
recipiendae in secolis ut caentiam visum hoc dicitur privatio,
in lapide dicitur regao quia hoc opus ratur est ad videndum
et item lapis.

Denique contradictoria dicuntur, quae pugnant, ut em et
o ras ut hoc, et hoc. ubi nota, quod ea rra, quae praefi-

isti particula o in scholis vocatur indefinita, quae ne cui in-
definita diceretur; quia nihil definitum significat. Et
haec de attributis humani entis modo cum unibus plus
quam satis.

Caput 3^{tu}.

De attributis soli entis, aut substantiae propriae.

Substantia siue res dicitur, res per se subsistens, siue in ver-
bo, ens. ratiō quod per se subsistit id proprie dicitur, et per
modum appendi et entis, ac per se subsistere omnis substantia
aut rei siue entis competit, quoniam in natura ovidenti, aut
entis modo.

Substantia o est pars alterius, ut caput, brachia et oia
membra sunt partes hominis humani, et ipsa quae humana
est hominis pars: o est illud quod est completum, cuiusque
aut complementum illud habet in ratione ratiō siue entis illius;
complementum habet in ratiōe suppositi, aut personae: quod co-
plementum subsistentia hypostasis à theologis appellari
solet.

Quia si in haec oia paulo clarius est expli-
candum. ratiō et
o precipuorum religionis Christianae misteriorum scilicet

Sacrosanctissima trinitatis et incarnationis verbi divini per se
et per se ipso.

hij postulat igitur quod à iusta boëtium apud veteres pro l: de prof:
sonos quo scriptores nihil aliud nisi substantiam significare etiam c: 8:

significabat: eo quod ab ijs re re nec cogitatione à ratione se
concrebatur. Sed scriptores ecclesiastici, ut sancta recepta

quod à patribus doctrinam circa mysteria SS: trinitatis et

incarnationis verbi divini tuerentur, explicitius quo tradere =

et rationem et substantiam ab hypostasi distinctam, et hi =

postulati substantiam, sed substantiam autem suppositivam

latine reddiderunt. quare nunc hypostasis nomen in ab

tracto quod substantiam in concreto. suppositivam et =

primam.

Quamvis ergo substantiam dum vim vocabuli nihil

aliud significare videatur, quam modum, quo substantia quae =

libet sive completa, ut homo, sive incompleta, ut caput

existit, quem admodum in hærentia sive in alio hæren =

tia est modus, quo existit oī accidentis, huius in specie

hinc sumitur substantiam et nomen, et substantiam distinctam

completam tribuitur, sive est modus, quo substantiam quæ dā

Substantia tota et completa substantia. unde substantia alteri a
deficiente, ultima substantia complementum est ad id quod
invenitur, sive incommunicabile alteri inquam supposito.

Suppositum est substantia singularis, ultimo completa et fini
invenitur. De a substantia ultimo completa, sive invenitur, et in commu-
nicabile alteri inquam supposito, quae est principium loci
et in legum suarum affectionum, aut operationum, si quis ha-
bet. Unde dicuntur esse suppositum, et ipsius mens sola ac so-
la quae. quia fuerat est principium suum et in legum
suarum operationum, et ipsius mens sola, ac sola quae.

Suppositum porro sive rationis, dicitur esse, appellatur persona.

Co: ci:

Persona quippe in se habet rationem et rationem in se
Dua substantia. hoc n. inquit, dicimus esse personam, di-
cimus Dei, dicimus angelum, et arboris, et equi: quia
Deus, angelus et homo sunt rationales sive cogitantes,
et arbor, et equus. quam ob rem persona est suppositum
in eo n. differunt, quod omnis persona dici potest suppo-
situm et vicissim.

tum haec in eis eadem horibus et factis diffinitio fuit et ex hinc
gravissimi circa adoranda se trinitatis ac verbi in terra

unica est rāa ^{et} Divinitas ^{sed} ^{hinc} ^{est} hypostasis seu Subsisten-
tia ^{et} supposita seu persona, quae in eadē rāa seu cōtra
subsistunt: nempe pater et filius, et Spiritus S: sui in
chrō ^{est} 2 rāae Divinae nimirū et humanae ^{sed} rāa hu-
mana seu humanitas, quae necesse est ^{esse} contraria,
sui a verbo Divino fuit assumpta ut ipsi hypostatica, ut
loquatur seu personaliter sit unita.

Est unio a hypostatica s̄gr̄t̄ cōmuni cōtra ⁱⁿ dīo
nata ut loquatur theologū seu proprietatū utriusq; rāae
Divinae scilicet ac humanae in chrō per quā cōmuni cōtra
em efficitur, ut ^{cum} ea rāa de se mutuo concreto rāae
dicantur: ut Deus est hō: hō est Deus. cum proprie-
tate rāae Divinae de humana et vicissim: ut Deus est
modalis hō est et hō: hinc denique proprietatū utri-
usq; rāae de supposito ipso seu chrō: ut Chr̄s est in opla
lis: chr̄s fuit conceptus de Spiritu S: a Mat̄e et Maria
virgine. o ^{tr̄} in abstracto dīa p̄t̄ humanitas in chrō est
Divinitas aut vicissim.

humanitas q̄m seu rāa humana in chrō p̄t̄ia s̄t̄
essentia et in rāae rāae est completa: o ^{tr̄} p̄t̄ia

phlā.

Quid est sblu denomiatio quod xpi ab aliqua forma
 seu pfectioe v defectu v actioe aut effectioe deno-
 mirato: ut hoc denomiatio phtis a phlā, cecā
 cecitate; ager ab actioe: denomiatio sbl supposito-
riū ut aiunt; licet forma aut pfectio aut effectio
 qbus sbl denomiatio, sbl tñ in aliqua parte supposito-
 ut phlā est in mente; cecitas in oculo q in toto hoc, ut
 in locutis quae est actio quaedā ad aliquos tñ q ad
 oīs qois parte pertinet. at quando oīa denomiatio
 dē est triseca tñ ab aliqua est triseca repetitio: v g pa-
 rtes dē vīfū ab hīs vīfioe ipsi paritē est triseca.
Actio dē sblu informāoīs scilicet in quo recipit ali-
 qua forma sblāalis, aut cēllis per qua informa-
 tur ad constituendū totū ali quod phtis fiat v g
 humanū vulgo sblu informāoīs nuncupato de spu
 sū aīa rōālis; a qua pfectio, ut ex utraque sblāa
 in qua est duplici parte cēllis fiat hō. qdē a aīa
 rōālis dē humani hōis forma informāoīs, quia ipsi
 cēllis est, et ex conditoribus dēstruōe est unita. sbl

Demon Gregorius cui accidentatio Thi coniungit
forma affixit, in scholis vocari consuevit.
Ytium est scholigena, quod alumni vocant, ipse ma
alici discipula schola. cui attribuntur omnia, quae in
ea disciplina pertractantur. aliter vocatur in scholis
liber oblum maali, et etiam oblum Thum, functio male
si ipse cum oblo formali coniungat. De al. li.
qbus sapientia et substantia eximius.
Practica et scholastica alid diuinitas ead alid effat.
Ca om vulgo definiunt principia influentia ee in alid.
id est in alia raon falte numero a se diffincta ul
pater in tribus de ca filii, quia alia est ipius alia
filii ectia, et humanitas, scilicet alid qz et alia mens.
verum in Sanktissima Trinitate Pater et ca filii
qd Thi principia filii, quia ead est, pater et filii
raon et diuinitas, ac licet filii diu possit, alio ap
te, id est, alia persona, et ta alid diu ipit, id est alid
raon: reus est effat et ab ipso pendens, si ipfi co agua
lis est, co et horis, con sub stantia vero verbo id de.
Eadem raon Pater et filii qd principia Spiritus S.

o caa: quia spiritus s: idem n est deus eadē qd hōna am
 ac pater et filius.

Y vulgō reuerfente caa, quae diuerfay hōna caalibale,
 ul loquor feholle, id est, diuerfay caandi rōōō, fu mōōō rje

caa finalis, quae caa est hōna id ppter quod, caa efficiens
 quae caa est, ut id a quo fit effectus, ^{ampd} dicunt
 est hōna quae est hōna ppter illa, caa mōōō, quae caa est,
 ut id est quo est formalis ul id ppter quod res efficiat, hō

Dud vocantur intrinsecū, quoniā intrinsecū productūre
 = mōōō. Nam caa ad dūnd aliqui rje exemplare

quae caa est hōna id, ad quod, siue ad cuius simili
 hōna fit effectus.

hōna oim caa qm hoc fit exempla. Architectus
 dō caa efficiens domus: ipse n. domū adificat

ad quod qdā aliqua mōōōe condūit: quae est
 rje finis, hōna finalis siue quae ad agendū rje
 sel determinatus: et hō dō finis operantis: comōda
 a habitāō dō finis rje, hoc est rje domus, lapides

et ligna et qbō domus componitur rje rje mōōō:

ac demū dispositis rje partitū hōna qd domus

quae hōna rje artificis congruit, dō domus forma.

quod si architectus alia domū aut quādam domū hujus
viderit, ad cuius similitudinē basē extruat, prior illa
domū, aut hujus est cā exemplaris et hujus posterioris.
sed inter eos, si proprie loqui volumus, sola efficiens cā
philosophica et titulum promeretur.

Ea quippe sola ppriē cā phiā vocari potest, quae sola
influit in aliud, atque sola cā efficiens in fluita
in aliud, nam cā finalis phiā non existit, nisi in mente,
nisi cā obiectiva appellari debet, cum sit movens, aut
determinet cā efficiens, nisi quatenus in mente obiectis
re ppriat, ut sanitas, et movens ad potius medicā sumen
tam nisi quatenus in mente, tam obiectis quādam ppriat
bonum, ut amplius videbimus in Ethicā.

cā Materialis et formalis, sive materia et forma de
quibus in phiā dicimus ppriat rei producta partes aut
principia componentia, quae cā. exempla aut hujus
et cogit in re ipsam, sed non cā efficiens in se aut in
proponit. quod sola cā efficiens ppriē et fluita cā

phiā cā aut titulum sibi videtur.

Multiplis a generis cā efficiens dicitur.

Primum genus est cā logica, sive metaphisica

dicunt a causa loca seu metaphisica, quod i quamvis vera
 caa o fit, ita tr se hbt comparati ad cog nitivem eam
 a se vera ed phy sic est et caa ug: mens humana sicut
 alius veluti caa in bellis, et voluatis in abis hgnm ega
 re o distingua. fieri parti - dispositio gavit abis et
 pessi civitatis aut aliam physicam affectum caa, quan
 vis gavit, o pessi civitatis aut ali d affectives in huius mo
 di parti in filu consistunt.

Ad illud caam glos referi poud promissae difficulta
conclusio: ra poud dici illis caa loca aut metaphisica
 quatenus ipsa ex is deducit, et in is continetur, o hnt
 caa illis phisice, ne se vera gsa pariant.

Unde caa effectivis glos caa moralis continet, que
 gdm o influent phisice, in effectus, sed hnt idem mo
 ren et existimatis e hnt eodem modo se hnt, ac si
 ver influent. eg qui in pral homicidii, dr homici
 dii caa phisice ipse locu o occidat. qui igne aut edi
 ficio domi supponit, caa est causa gaois, que sbb
 h, hanc esse o gse sdr ignis domi aut edificiu con
 parat.

Item glos caa phisice compr hendit, que o occasio

Non est, & reijta effectibus.
ocasionibus causa effectus, quod alii effectibus occasione
prebet per legem a rade condicione instituta v.g. ad
humana voluntatis est causa occasio ab, ut brachiu
mouetur, & alis quilibet in corpore humano voluntatis
motus est aliter: ut vicissim motus spirituum animalium
ocasionibus causa est nullam cogitationem quae in mente ha
bitatur, ut eis exprimitur. simili modo Josephus dicitur
hanc causa occasionibus, per creaturis voluntatis, cum

Jos: 10: 12. Dixit. Sol contra gabonem se mouerit. item Sacra men
ta non e legis merito dicuntur causa occasionibus gratia,
quod in instituta scriptura diuina in com. suspensio
ppitur.

verum causa effectibus pprie dicta unica est, que Deus: na
nulla res creata, se voluntate agere potest, pprie operari
hinc: ino creata voluntatis, quod se ad agendum debet mi
rat, et exera agit, extra se ipsa ni hil pprie agit,
nisi ocasionaliter ut loquuntur.

verum etiam si factio verum sit, regari hinc a pprie, qui
ad vultu: ipse et populariter loquitur, et nullum pro 2

ter Deū affigari potest cā, que 2da dicitur,
quod p̄ suo modo operantur, quamvis ā in a tū p̄de
ant, ut operentur: ut hōc hōm generat, agula agi
lam.

Quin in scriptura S: vulgari haec loquuntur uti
tur. germinat, inquit Deū ipse, terra herba viua

gref: i. v.
ii.

bona et faciente fenu.

quam ob re dicitur solis cā effatius in imā et
dam.

āna dō, que ā nullo pendet, ut agat, et cui cetera
sibi vult; est p̄ solis Deū. 2da que pendet ā imā
in suis opera vobis, q̄lis p̄tōy, cetera vob.

Quos cā 2da v̄ est generalis, que sedit ad mul
tos et diversos effectus confect, ut sol ad diversas et
multas generatōs; v̄ est p̄tōy que ad aliquā t̄m
effectus sp̄em restringit: inde cā generalis dō
equivoca, id est, effectus aff̄ produens diversi ā
se generis; cā v̄ p̄tōy sedit, est univoca, seu lingū
raris ac est effectus, quem producit.

Proterea alia est cā p̄neps, que p̄ria v̄tute

luni occipit
libula yq
br bracki
as volu elat
um acclim
y in melle h
shil il sol
alati, im
dem Saam
ly ḡnū d
sufup hie
ly p̄e dō
p̄p̄ie op̄e
y dō dēbr
lil p̄h̄ie agi
h̄e p̄p̄ie
m̄l p̄h̄ie

agere dicitur, alia instrumentalis, quae ab alia applicata
non ad actum.

Causa principalis est causa per se, et causa per accidens.

Causa per se est ea, quae ex sua natura ad aliquem effectum
producendum ordinata, ut aquila ad producendum agni-
tam. Dicitur per se, quod aliquid ex consilio et in-
tentione operatur.

Causa per accidens est ea, quae effectum aliquem producit

valens, ma-
xime, nisi
c. 8.

praeter intentionem, ut qui lethale vulnus per foras
causam per accidens inferre dicitur, vomit, cum in se
percutit, quod in nullo modo foras percutere is per
accidens, sed in se percutere morbo liberavit.

2. plerumque dicitur asperitas huiusmodi causa per accidens,
nimirum fortuna et casus: illa prosperis eventibus,
hinc adversis, aut in differentibus hiis dicitur: ut cum
quis terra fodiens thesaurum praeter spem invenit, for-
tuna est: cum vero se habito transiens regulam deinde
gravidus lauciat, est casus, quae quae sunt fortuna,
et casus in discrimine saepe accipiuntur.

Ceterum fortuna et casus dicuntur et per se, et per accidens, ut qui

In qua clara et distincta a se ipsis cum se ipsis conuenit,
ut uno quatuordecim hinc, Dummodo attendere velit, illius
et a veritate ignorare potest.

Cur igitur id oibus axiomaticis unum sit, ut eorum veritates
per se se quodammodo obueant, ac euidenter cognant, et alia
videtur esse una veritatis ac certitudinis regula seu norma
vel quodammodo axiomatica, siue ut scholae loquatur, aliud
est, siue certae cognitionis principium quod euidentia, siue
claritas et distinctio ipsarum. unde fit

Axioma unum.

Primum axioma, primum veritatis certitudinis, una certitudinis
dicitur regula, siue ut aiunt scholae, in unum certae cognitionis
principium videtur esse illud: quid quod in se clara et
distincta rei alienius comprehenditur, id de ea certissi-
me potest affirmari.

illud est: in unum axioma seu in unum cognitionis certae
principium, quod certissimum et euidentissimum est quod
a nullo alio principio pendet: et per quod cetera proposita
aut demonstrantur: haec non est vulgata in scholis in unum certae
cognitionis principium, desit. atque in tali est modo

hoc sicut axioma: et certissimum et evidentissimum est,
 cum omni certitudo rationalis et evidentia sicut claris et di-
 stinctis contractis. Deinde a nullo, prout et alio prin-
 cipio, et nullo assequitur illi prius. Denique per il-
 lud cetera profertur omnia demonstrantur, ut singulorum
 evidentiae constat. Certe tamen cetera constantur affir-
 mantur Metaphis, impossibile est ut idem simul sit et
non sit, nisi quia in idea clara et distincta ratione exi-
stentis includitur impossibilitas simul existendi? item
ut cetera faciamus, nihil certius est quod moralis pater
quod hoc principium, quod tibi omni fieri alteri o faceris,
quia in idea clara et distincta a quibusdam ac insubili-
 tate id contractis, quod quisque iuris in alium statuerit,
ut ipse eodem iure utatur, nec ulli faciat, quod sibi
fieri voluit et. hoc unum axioma in unum cetera cognitio
is principium videtur esse istud, quod quod in idea clara et distincta
ratione alicuius comprehenditur, id de ea certissime potest
affirmari.

Axioma 2um.

Quid quid clare et distincte concipitur, id esse existit,

existere p[ro]p[ter]

Nam quod clarè et diffinèti concipimus, id est esse forme
p[ro]p[ter] : atq[ue] actuali existentiã, que p[ro]p[ter] quædã
est, ratiõis includit, est esse in p[ro]p[ter]tate, rurs[us] q[uod] est mens
ipsa, que cogitat, que q[uod] d[um] cogitat o[mn]i[um] p[ro]p[ter] existere
est aliud quod p[ro]p[ter] illud q[uod] quod temp[or]e p[ro]p[ter], d[um] d[omi]no clarè
et diffinèti p[ro]p[ter] a[ct]u, à Deo produci p[ro]p[ter], siue existentiã facti-
ta possiblen includit, d[icitur] r[ati]õ. N[on] indicamus existere o[mn]i[um] p[ro]p[ter],
quod nullo modo p[ro]p[ter] concipi, siue cui[us] ab[er]ram p[ro]p[ter] rep[ro]p[ter]
grat : sicut lapide ligneu[m], aut circulu[m] quadratu[m], impossib[ile]s
indicamus, quia circulu[m] quadratu[m] ad lapide[m] ligneu[m]
intelligere o[mn]i[um] valemus : siue quia hæc ab[er]ra p[ro]p[ter] rep[ro]p[ter]
re concipimus.

Duo s[un]t igit[ur] ab[er]ra d[ist]in[ct]i, o[mn]i[um] plura, quorum existen-
tia nobis certissima est sicut mens n[ost]ra, que cogitare o[mn]i[um]
p[ro]p[ter] quia existat : et Deus ipse, siue ens forme p[ro]p[ter]tate,
à cui[us] p[ro]p[ter]a existentiã actualiter, que est p[ro]p[ter]tate que
dam s[un]t r[ati]õis requirunt. Cetera v[er]o clarè concipunt[ur], temp[or]e
existentiã facti impossiblen includunt, ut mens au-
re[us] : v[er]o concipi requirunt, id est impossib[ile]s d[ist]in[ct]i.

is solandum hoc axioma de ente intelligi o de ente modo,
 cum ente modo relationem habet essentiali ad substantiam, re proin
 de sine illa clari distinctio corrigiatur. 2do igitur intelli-
 gi de ratione completa seu specie, o de parte essentiali, puta de
 genere aut differentia: quia pars essentialis scilicet ab alia
 clari distinctio: quia pars essentialis scilicet ab alia
 prout ab omni specie abstracta, nihil distinctio mente est he-
 bet. unde in genere sine differentia, re vice versa differen-
 tiis sine generibus consistere possunt. sed species quae est genere
 et differentia consistunt, quaeque totam rem essentiali com-
 plemento, aut existit hinc aut ponit existere. Igitur igitur
 axiomaticis hinc est, quod hinc est, quod hinc est, quod hinc est,
 in specie clari et distinctio ad constituta aliquam spe-
 em convenire intelligitur, totum species illa sine substantiam
 illud cum in abstracto existit et existere potest.

Axioma 3th

Nichilum o potest esse nullius re sua hoc axioma adeo
 clarum est ut explicatione o indigeat. Et eo a duo sequentia
 veluti consequentia a se deducuntur.

Axioma 4th

Nulla res aut perfectio est in se habere esse, nihilum, esse
ad quod existit, pro sua causa, sed a qua existat.

Axioma 8um

Quid quod est perfectio in alio quare, id in a magis illis
causa formaliter et eminenter continetur.

Continetur quidem formaliter, sive sub eadem forma et
ratio quando causa est univoca, id est, eiusdem rationis atque
effectus, ut cum fiat aliqua alia factum occidit. emi-
nenter et cum perfectiori modo est in causa, quam in effectu,
ut cum spiritus perfectiores in Deo eminenter et divinitus hinc scilicet

Axioma 9um

Quis res se ipsum magis aliud quare movere potest, nisi ab
alio prius moveatur. nam quare ratio sui, res formali-
ter res eminenter motu continetur, pro ut suo loco osten-
derimus.

Axioma 10um

Non minor causa requiritur, ad rem conservandam, quam
ad illam in eam producendam. hoc axioma est in philosophia
antiqua de rem conservatio e claris videtur. Et his verbis scilicet
scilicet.

Axioma 11um

Ea res est identica ut o. solum unum potest fieri al, sed n. fal
sum admodum lucis veritatis de hys ad: sive ut lybr S: An
gustinus u. Cognitis veritatis oia falsa: firmo profran
to, in quod prius in audita raut, et diu dicore et s. b. v. l. e. n.
Donec est.

Ex: ii 8
alias S. b.
n: ii 2 alias
c: 2.

Secunda Metaphysica

sive

Præsentia pneumatologia.

Partem alteram metaphysicæ pneumatologiæ sive spi
rituum suam vocamus. spiritus sive mens est, sive
substantia cogitans. Et res sive substantia, in quatuor geni
bus convenit dicitur cogitans, id est, sapiens, et volens, in
qua generibus sequitur: solum et res spiritus cogitans, ni
hil quod generis ipsa cogitans in spiritu potest inveniri.
Sedemus plurius plura generis spiritus estare agrosunt
et substantia sunt spiritus, Deum, Angelos, et mentes huma
nas. ad quodam modum illis etiam addiderunt, spiritus
belluarum animas, quos et spiritus, quos et ceteris longe
imperfectiores adstruxerunt. quod et capitibus hanc præ
metaphysicæ parte concludemus.
Præterea de Deo agemus, illud quod rationem ut vocant, hinc

M. nichilum
ad.
in a blag
forma et
dem rari
occidit
in affabu
s. b. h. i. e.
are p. i. f. i. d.
rege forme
d. f. u. o. v. o. r.
h. i. m.
f. e. v. a. d. o. n. i. g.
a. e. t. e. y. i. o. f. i. d.
d. e. t. h. i. o. i. o.
g. o. v.